

Lovforslag nr. L 110. Fremsat den 27. november 1992 af Inger Stilling Pedersen (KRF), Lysholm Christensen (KRF), Kofod-Svendsen (KRF) og Ole M. Nielsen (KRF)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Uagtsomt manddrab og legemsbeskadigelse i forbindelse med spiritusindtagelse).

§ 1

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 282 af 29. april 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 241 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Er døden forvoldt under færdsel eller ophold på vej eller i køretøj på vej af en person, der har indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet i eller efter gerningsøjeblikket overstiger 0,80 promille, kan straffen stige til fængsel i 5 år.«

2. I § 249 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Er skaden forvoldt under færdsel eller ophold på vej eller i køretøj på vej af person, der har indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet i eller efter gerningsøjeblikket overstiger 0,80 promille, kan straffen stige til fængsel i 5 år.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 1993.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Antallet af trafikuheld har fortsat et sådant omfang, at nye måske utraditionelle initiativer er påkrævet, hvis de menneskelige og økonomiske omkostninger, som færdselsuheld påfører samfundet, skal reduceres mest muligt.

Lovforslaget indeholder forslag om skærpelse af strafferammen i straffelovens §§ 241 og 249.

Lovforslaget er i hovedsagen en genfremsættelse af lovforslag L 49 om forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Uagtsomt manddrab og legemsbeskadigelse i forbindelse med spiritusindtagelse), jf. Folketingstidende 1989-90, forhandlingerne sp. 842, 2293 og tillæg A sp. 1179.

Lovforslaget tilsigter en generel skærpelse af straffniveauet, når gerningsindholdet i straffelovens §§ 241 og 249 realiseres af en trafikant, der er spirituspåvirket, dvs. når blodalkoholpromillen overstiger 0,80 i eller efter gerningstidspunktet.

2. Baggrunden for forslaget

En væsentlig del af trafikuheldene sker fortsat efter indtagelse af alkohol. I 1991 fandt således knap 1500 spiritusuheld sted. Ved disse uheld blev 172 dræbt og ca. 1700 personer kom til skade. Disse tal skal ses i forhold til det samlede antal dræbte og tilskadekomne. I 1991 blev 605 personer dræbt og ca. 9.900 kom til skade. En stor del af trafikuheldene sker således i forbindelse med kørsel i påvirket tilstand.

Af Færdselssikkerhedskommissionens færdselspolitiske handlingsplan (betænkning nr. 1157, december 1988) fremgår, at indsatsen for at begrænse antallet af spiritusuheld ikke har været nær så succesrig som indsatsen for at nedbringe antallet af ikke spiritusuheld. På den baggrund er det særdeles relevant at styrke indsatsen for at få nedbragt antallet af trafikuheld, der sker i forbindelse med indtagelse af alkohol. Forslagsstillerne er af den opfattelse, at der i forbindelse hermed også bør ske skærpelse af straf-

fen for spirituspåvirkede trafikanter, der overtræder straffelovens §§ 241 og 249.

3. Gennemgang af retspraksis

Under skærpende omstændigheder går frihedsstraffen i de to bestemmelser op til 4 år. Fra retspraksis kan nedennævnte domme trækkes frem:

Ad § 241

20-årig T, der førte personbil efter at have indtaget spiritus (2,53 promille ca. 1 time senere), påkørte i venstre side en modkørende cyklist, der dræbtes. T blev for overtrædelse af straffelovens § 241 og forskellige bestemmelser i FL, herunder § 53, stk. 1, idømt fængsel i 6 måneder. Under hensyn til grovheden af den begåede forseelse og henset til T's unge alder, hans gode personlige forhold og den udviste vilje til at erstatte de økonomiske følger af ulykken blev T frakendt førerretten i 6 år.

(ØLD i U 1982.489).

23-årig T, der i 1980 for spirituskørsel var idømt bøde og frakendt førerretten i 1 år, påkørte i december 1983 i spirituspåvirket tilstand (1,84 promille ca. 1½ time efter kørsel) under overhaling i mørke en modkørende 15-årig cyklist, der dræbtes. T forlod uheldsstedet. For overtrædelse af straffelovens § 241 og FL § 53, stk. 1, m.v. idømtes T fængsel i 8 måneder og frakendtes førerretten i 10 år.

(VLD af 10.09.1984).

25-årig T, der i 1984 for promillekørsel (0,81 promille 2 timer efter kørsel med uheld) var idømt bøde og frakendt førerretten betinget, førte i august 1985 personbil i spirituspåvirket tilstand (1,65 promille ca. 2½ time efter kørsel) og med en efter forholdene for stor hastighed ad ca. 3 meter bred skovvej. I en højredrejende kurve påkørte han frontalt et træ, og en af fire passagerer i bilen blev dræbt. T idømtes fængsel i 6 måneder og frakendtes førerretten i 10 år.

(VLD 18.09.1986).

T førte lastbil med anhænger i spirituspåvirket tilstand (2,30 promille ca. 2½ time efter uheld) ad hovedvej og kørte efter længere tids slingrende kørsel over i den modsatte kørebanelhalvdel, hvor en mod-

kørende taxa med passagerer måtte vige ud i rabatten for at undgå påkørsel. Herved mistede taxa-chaufføren A herredømmet over taxaen, der kurede over i modsatte kørebanehalvdel og kolliderede med en bag T kommende lastbil, hvorved A dræbtes og en passager kvæstedes (bækkenbrud m.v.). Den af T førte lastbil var behæftet med mangler ved styretøjet, der bevirkede, at lastbilen var vanskelig at styre. T blev for overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 241 og 249 idømt fængsel i 6 måneder og frakendt førerretten i 8 år.

(VLD af 01.10.1986).

33-årig T mistede under promillekørsel på hovedvej i vådt føre med en efter forholdene for stor hastighed i en uoverskuelig venstredrejende kurve herredømmet over bilen, der kørte/skred over i venstre vejside og påkørte 2 fodgængere. Fodgængerne pådrog sig så alvorlige kvæstelser, at de begge kort efter døde. Under hensyn til, at T foretog sin kørsel efter indtagelse af spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet udgjorde 1,19 promille, og til, at hun ved sin kørsel forvoldte 2 persons død, fandtes der i relation til straffelovens § 241 at foreligge skærpende omstændigheder, og straffen blev fastsat til fængsel i 3 måneder.

(VLD af 12.01.1989).

26-årig T førte personbil ad motorvej i spirituspåvirket tilstand (1,58 promille ca. 1 time efter kørselens afslutning) med en hastighed på op til 120–130 km/t og foretog herunder overhaling af forankørende personbiler højre om, hvilket medførte, at T mistede herredømmet over bilen, der blev slynget ud i rabatten, og en kvindelig passager, der var en nær bekendt af T, dræbtes. For overtrædelse af bl.a. straffelovens § 241 idømtes T under hensyn til den hasarderede kørsel fængsel i 5 måneder.

(VLD af 04.04.1989).

Ad dagældende § 249, stk. 1

Som fører af en personbil påkørte den 41-årige T i et gadekryds en knallerfører, som pådrog sig åbent benbrud og antagelig blivende invaliditet. T, der havde undladt at overholde sin vigepligt, og som ca. 2 timer senere havde en alkoholkoncentration i blodet på mindst 2,61 promille, fandtes skyldig efter bl.a. FL § 53, stk. 1, og straffelovens § 249, stk. 1. Han idømtes fængsel i 3 måneder og frakendtes førerretten for 5 år.

(ØLD i U 1980.652).

T førte bil i spirituspåvirket tilstand med for stor hastighed og mistede herunder herredømmet over bilen, der fortsatte over i den modsatte kørebanehalvdel og ud i rabatten, hvor den ramte et stendige. Ved uheldet kom en passager i T's bil til skade og fik

bl.a. læderet milten, der måtte bortopereres. Skaden ansås omfattet af § 249, stk. 1, og T blev for overtrædelsen af bl.a. denne bestemmelse straffet med 20 dages hæfte og frakendt førerretten i 3 år.

(ØLD i U 1983.1134).

28-årig T blev fundet skyldig i spirituskørsel efter FL § 53, stk. 2, (1,09 promille) og overtrædelse af straffelovens § 249, stk. 1, ved under overhaling af en lastbil frontalt at være stødt sammen med en modkørende bil i dennes halvdel af vejen og derved at have tilføjet føreren af denne bil bækkenbrud samt knusningsbrud af venstre albueben og den store fodrodsknogle i højre fodled. Straffen blev fastsat til hæfte i 20 dage, og førerretten blev frakendt i 2 år.

(ØLD af 05.11.1985).

T, der på gerningstidspunktet var 65 år, foretog under kørsel en overhaling, hvorunder han i modsat vognbane frontalt påkørte en modkørende personbil, hvis fører pådrog sig en knæskade, omfattet af straffelovens § 249, stk. 1. T havde ca. 1 time efter kørslen 1,44 promille alkohol i blodet. Ved byretten blev T idømt hæfte i 30 dage og frakendt førerretten i 3 år. T ankede til formildelse og fremlagde en lægeerklæring, hvorefter han bl.a. led af hjertekrampe og kranspulsåreforkalkning. Landsretten fandt straffen og frakendelsestiden passende.

(VLD af 17.08. 1988).

Ad dagældende § 249, stk. 2

26-årig T, der i 1976 var straffet for overtrædelse af FL § 53, stk. 1, (blodalkoholkoncentration 1,56 promille 1¼-1¾ time efter kørslen) med hæfte i 10 dage og frakendt førerretten i 1 år og 6 måneder, havde gjort sig skyldig i spirituskørsel, idet han med en blodalkoholkoncentration ca. 2½ time efter kørslen på 1,15 promille førte personbil med en efter forholdene for stor hastighed, hvorunder han i en vejkurve mistede herredømmet over bilen, der påkørte et færdselsskilt og en bygning. Ved uheldet pådrog en passager sig kraniebrud, brud i knogleloftet over øjenhulen samt kindbensbrud, hvilket bl.a. medførte blindhed på det ene øje og synssvækkelse på det andet øje. For overtrædelse af FL § 53, stk. 1, m.v. samt straffelovens § 249, stk. 2, idømtes T fængsel i 80 dage og frakendtes førerretten for 8 år.

(VLD af 18.04.1979).

53-årig T havde gjort sig skyldig i spirituskørsel, idet han med en blodalkoholkoncentration ca. 1½ time efter kørslen på 1,89 promille havde ført personbil, hvorunder han mistede herredømmet over bilen og påkørte et rækværk ved et forto. Ved uheldet pådrog en passager sig væsentlig forringelse af syn, idet venstre øje måtte fjernes. For overtrædelse af FL

§ 53, stk. 1, og straffelovens § 249, stk. 2, idømtes T hæfte i 40 dage og frakendtes førerretten for 3 år. (VLD af 08.12.1982).

Retspraksis viser en temmelig standardiseret strafudmåling. Hvor gerningsindholdet i straffelovens § 241 realiseres af en person i spirituspåvirket tilstand, udmåles straffen som udgangspunkt til 6 måneders fængsel.

Hvor der er sket uagtsom legemsbeskadigelse, jf. straffelovens § 249, stk. 1, udmåles frihedsstraffen som udgangspunkt til 20 dages hæfte. I de tilfælde, hvor der foreligger skærpene omstændigheder, ligger frihedsstraffen som udgangspunkt over 40 dages hæfte, men sjældent på mere end 3 måneders fængsel. Som det fremgår af retspraksis, udnytter domstolene alene den nederste del af strafferammen, når straffen for uagtsom legemsbeskadigelse og manddrab skal udmåles for personer, der har realiseret gerningsindholdet i spirituspåvirket tilstand.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at domstolene udmåler for lave straffe, når spirituspåvirkede personer overtræder straffelovens §§ 241 og 249. Forslagsstillerne mener, at hensynet til ofrenes og de pårørendes retsfølelse må have en højere prioritet.

Der er en nøje sammenhæng mellem retssystemets effektivitet og det forhold, at retssystemet opleves retfærdigt. Mange trafikofre eller pårørende til disse oplever retssystemet som uretfærdigt, når der udmåles lave straffe for personer, der i spirituspåvirket tilstand har overtrådt straffelovens §§ 241 og 249. Deres retsfølelse bliver krænket. Dette forhold taler for en generel strafskærpelse.

Forslagsstillerne mener desuden, at hensynet til såvel generalpræventionen som specialpræventionen taler for skærpelse af straffen for personer, der overtræder straffelovens §§ 241 og 249 i spirituspåvirket tilstand. Der må være en kraftig formodning for, at potentielle lovovertrædere i nogen udstrækning vil lade sig afskrække af et generelt højere strafniveau. Ligeledes må det antages, at den enkelte lovovertræder i højere grad vil ændre adfærd, når den pågældende udsættes for, at der udmåles hårdere straffe.

Det vil være i modstrid med dansk retstradition at bedømme manddrab og legemsbeskadigelse forårsaget

af en spirituspåvirket trafikant som forsætligt manddrab og legemsbeskadigelse. Imidlertid kan det med rette hævdes, at en spritbilists uagtsomme manddrab eller legemsbeskadigelse sker på en måde, der tilnærmelsesvis bringer forholdet ind under forsætsbegrebet i dansk ret.

Til forsætsbegrebet i dansk ret hører forsætsgraden *dolus eventualis*. Betingelsen for at statuere sådant forsæt er, at gerningsmanden har anset det for muligt, at et til forbrydelsen hørende gerningsmoment var til stede eller en følge kunne indtræde. Har denne bevidsthed som en mulighed været til stede, vil den dog som udgangspunkt højst udgøre bevidst uagtsomhed. Det springende punkt er, hvilke forhold der da kan bevirke, at det subjektive forhold alligevel betragtes som forsæt.

Den ene opfattelse af *dolus eventualis* betegnes som læren om positiv indvilligelse. Knud Waaben beskriver denne lære i »Strafferettens almindelige del« (G.E.C. Gad, København, 1989), side 147, på følgende måde:

»... I forskellige udformninger kredser læren om den tanke at de, der har set noget som muligt, kan deles i to grupper: nogle forholder sig accepterende til muligheden (forsæt), andre handler i tillid til eller i håb om, at det mulige ikke er eller vil blive en realitet (bevidst uagtsomhed). Den snævrere og mest brugbare definition lyder således: Den, der har anset et gerningsmoment eller en følge for en mulighed, anses som forsætligt handlende, såfremt han, idet han indså muligheden, psykologisk har forholdt sig godkendende eller accepterende til det mulige for det tilfælde, at det måtte være den faktiske sammenhæng eller blive den faktiske følge.«

Legemsbeskadigelse og manddrab forårsaget af en spirituspåvirket trafikant falder ikke ind under forsætsbegrebet i dansk ret. Men efter forslagsstillernes opfattelse er der tale om særdeles grov uagtsomhed, der tilnærmelsesvis bringer forholdet ind under forsætsgraden *dolus eventualis*. Ud fra dette forhold er det således relevant at skærpe strafniveauet. Spirituspåvirkede trafikanters overtrædelse af straffelovens §§ 241 og 249 må i høj grad anses for strafverdige.